

Vyhodnotenie
I. etapy komunitného plánovania v oblasti sociálnej starostlivosti
v podmienkach mesta Partizánske

Verejná správa prešla po celospoločenských udalostiach v roku 1989 revolučnými zmenami, spôsobenými jej decentralizáciou, ktorá postupne preniesla zodpovednosť za služby vo verejnom záujme tam, kde ľudia žijú – do miest a obcí.

V roku 2001 schválil parlament potrebné zákony k reforme verejnej správy (najmä zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na samosprávu), na základe ktorých prešli od 1. júla 2002 do pôsobnosti obcí, miest a samosprávnych krajov prvé zariadenia sociálnych služieb. Decentralizácia sa celkovo dotkla 74 % siete dovtedy štátnych zariadení sociálnych služieb, pričom na obce prešla cca ¼ z nich. Od 1. januára 2003 prešla na obce terénna opatrovateľská služba, poskytovaná najskôr ako prenesený výkon štátnej správy miestnou samosprávou, od 1. januára 2004 delimitoval štát na samosprávne kraje domovy sociálnych služieb pre deti. S výnimkou detských domov prevzala samospráva (miestna aj regionálna) postupne od štátu všetky sociálne služby a od roku 2005, kedy sa proces delimitácie v sociálnej oblasti zavŕšil (od 1.1.2005 sa aj opatrovateľská služba stala originálnou kompetenciou miestnej samosprávy bez poskytovania akejkoľvek štátnej dotácie), začala naplňovať svoju novú úlohu – zabezpečovať pre obyvateľov pomoc a služby pri riešení ich nepriaznivej sociálnej situácie a integrácie do spoločnosti.

Od reformy verejnej správy v sociálnej oblasti sa očakávalo, že prinesie:

- **viac služieb** (sociálne služby boli nedostatkové v celej štruktúre a vo všetkých regiónoch)
- **služby bližšie k občanom** (potreba podporiť komunitné služby v prirodzenom prostredí občana alebo prirodzenom prostredí miestnej komunity)
- **vyššiu kvalitu služieb** (cez väčšiu rôznorodosť lepšie uspokojovať individuálne potreby a chrániť práva ľudí v sociálnej núdzi).

K naplneniu týchto cieľov je nevyhnutné vykonať potrebné kroky - v prvom rade je to seriózna analýza potrieb jednotlivých znevýhodnených skupín obyvateľstva, ktorá je východiskom pre plánovanie sociálnych služieb na úrovni regiónu - mesta - obce - komunity, t. j. pre **komunitné plánovanie**.

Samospráva mesta Partizánske reagovala na uvedené legislatívne zmeny (hlavne na „masový“ prechod kompetencií z orgánov štátnej správy na samosprávu) mimoriadne operatívne a pružne. Ešte počas postupného prechodu kompetencií si v roku 2003 objednala u špecializovanej organizácie Asociácia supervízorov a sociálnych poradcov v Bratislave uskutočnenie prieskumu úrovne sociálnej pomoci mesta Partizánske a jeho priľahlých obcí a vypracovanie návrhu ďalšieho smerovania v tejto oblasti. Asociácia v mesiacoch október až december 2003 prostredníctvom anketových dotazníkov oslovila odborných pracovníkov samosprávy, sociálnych inštitúcií, pracovníkov zariadení sociálnych služieb, organizácie tretieho sektoru, klientov zariadení sociálnych služieb a tiež širokú občiansku verejnosť.

Na základe spracovania výsledkov prieskumu, demografickej analýzy a analýzy aktuálneho stavu pobytových zariadení a ostatných foriem sociálnej pomoci vypracovala obsiahlu štúdiu vrátane záverečných odporúčaní pre mesto, akým smerom sa má uberať pri poskytovaní sociálnej pomoci v horizonte najbližších 5 – 7 rokov.

Východiskový materiál Analýza sociálnej pomoci mesta Partizánske a jeho priľahlých obcí vrátane návrhu odporúčaní na ďalšie smerovanie sociálnej oblasti spĺňa všetky atribúty rozvojového koncepčného projektu:

- analyzuje súčasný stav poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode mesta
- analyzuje požiadavky prijímateľov sociálnych služieb
- analyzuje sociologické a demografické údaje v územnom obvode mesta
- navrhuje smerovanie, ciele a priority rozvoja sociálnych služieb tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov danej miestnej komunity.

Odporúčania tohto dokumentu poukazovali na potrebu:

- **zlepšiť informovanosť občanov o možnostiach sociálnej pomoci** - optimálne by bolo zriadenie informačného centra, ktoré by prostredníctvom sociálneho poradenstva informovalo občanov o sociálnych službách pre širokú verejnosť a koordinovalo sieť sociálnej pomoci (na vzniku centra by mali participovať všetky zainteresované sociálne organizácie). Minimálnou alternatívou je spracovanie informačného letáku o možnostiach využívania súčasnej kapacity sociálnej pomoci v regióne (možné je využiť aj elektronické médiá).
- **rozšíriť terénnu sociálnu prácu** pri starostlivosti o starších, zdravotne postihnutých ľudí, ťažko chorých a umierajúcich, ako aj terénnu prácu s rodinou – v zmysle znižovania finančných nákladov, skvalitňovania sociálnej pomoci a v zmysle výsledkov analýzy terénnych sociálnych služieb postupne transformovať časť rezidenciálnej starostlivosti na prácu v prirodzenom prostredí klienta
- **koordinovať sociálnu pomoc a existujúcu sieť zariadení sociálnych služieb v regióne**, zbytočne nekumulovať rovnaké služby v rôznych zariadeniach – hľadať možnosti lepšej koordinácie sociálnej pomoci rôznych poskytovateľov s cieľom efektívneho využívania vložených finančných prostriedkov. Na základe SWOT analýzy vypracovať strategický plán sociálnej pomoci v regióne s následným akčným plánom
- **zabezpečiť profesionálnu prípravu a supervíziu sociálnych pracovníkov**, členov komisií a dobrovoľníkov, aby sa skvalitnili vzťahy sociálny pracovník – klient, aby sa skvalitnila starostlivosť v sociálnych zariadeniach, poradenské služby a tým sa v konečnom dôsledku zvýšila spokojnosť klienta
- **využiť existujúci dobrovoľnícky potenciál** v regióne, prostredníctvom kampane zapojiť dobrovoľníkov do sociálnej pomoci pre rôzne skupiny sociálnych klientov
- **zvýšiť kvalitu sociálnej starostlivosti a ponuku foriem sociálnych služieb klientom** v pobytových zariadeniach sociálnych služieb – analýza ukázala, že i napriek požiadavkám respondentov dotazníkovej ankety rozšíriť počet Domovov dôchodcov na území mesta, je táto potreba satureovaná dostatočne. Nie je nevyhnutné rozširovať sieť pobytových zariadení pre dôchodcov, je nutné odstraňovať rezervy v kvalite starostlivosti (cez odstraňovanie stavebných aj spoločenských bariér, cez modernizáciu materiálno-technického vybavenia a poskytovanie iných činností, ktoré vo zvýšenej miere rešpektujú individuálne potreby klienta – rehabilitácia, pracovná terapia, muzikoterapia, ergoterapia, a pod.)
- **riešiť potrebu ambulantnej starostlivosti** o starých a postihnutých ľudí a hospicovú starostlivosť (buď rezidenciálnu alebo terénnu) – štúdia poukázala na potrebu zriadenia denného stacionára pre deti, mládež, ako aj pre starých a postihnutých ľudí s cieľom podporiť ich integráciu do spoločnosti, zvýšiť kvalitu ich života a kvalitu života ich blízkych

- **riešiť potrebu sociálneho bývania** – ukazuje sa potreba zriadiť penzión pre dôchodcov, tiež nie je dostatočne saturovaná potreba sociálneho bývania pre mladých ľudí a ľudí v sociálnej núdzi a hmotnej núdzi
- **hľadať možnosti preventívnej práce s deťmi a mládežou**, vytvoriť podmienky pre aktívne využívanie voľného času ako účinnej prevencie voči sociálno-patologickým javom.

V tejto súvislosti je nutné konštatovať, že vyššie uvedené východiská analýzy boli hlavným určujúcim činiteľom rozvoja mesta v sociálnej oblasti v predchádzajúcich 5 rokoch. Väčšina priorít, cieľov a krátkodobých aktivít bola v rokoch 2005 – 2010 splnená (v stručnom prehľade uvádzame najdôležitejšie z nich):

- v roku 2004 schválenie lokálneho zámeru vytvorenia Sociálneho centra, ako komplexu dvoch zariadení:
  - a) Informačné sociálno-poradenské a preventívne centrum
  - b) Domov sociálnych služieb s denným pobytom - Denný stacionár pre klientov ťažko zdravotne postihnutých (telesne aj duševne postihnuté deti a dospelí)

Informačné sociálno-poradenské centrum by malo prispievať k lepšej informovanosti občanov, aj sa aktívne podieľať na sociálnej pomoci formou organizovania terénnych odborných pracovníkov. Súčasťou centra by mala byť aj Poradňa na podporu zdravia, ktorá poskytne bezplatné zdravotno-preventívne služby.

Denný stacionár - domov sociálnych služieb s denným pobytom by mal slúžiť pre ťažko zdravotne postihnutých k vlastnej terapeutickej činnosti, ale aj k rozvoju spoločenského života formou klubových aktivít TZP občanov.

Priestory pre Sociálne centrum sú v súčasnosti vyčlenené v mestskom objekte na okraji centrálnej mestskej zóny, ktoré je však nutné rekonštruovať. Na rekonštrukčné práce je spracovaný stavebný projekt (projekt nebol doposiaľ realizovaný z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov v rozpočte mesta)
- rozvoj terénnej opatrovateľskej služby poskytovanej v domácnosti klienta – nárast počtu opatrovaných občanov, zvyšovanie kvalifikácie terénnych opatrovateliek a skvalitňovanie organizácie terénnej práce
- zriadenie nových zariadení sociálnych služieb a iných prevádzok:
  - rok 2005: Poradňa na podporu zdravia
  - rok 2006: Oáza (útulok, zariadenie núdzového bývania a stredisko osobnej hygieny), Zberňa šatstva
  - rok 2009: Denné centrum - Klub spoločenských organizácií
  - rok 2010: Komunitné centrum Romano Drom
- zavedenie nových sociálnych služieb:
  - rok 2007: prepravná služba
  - rok 2009: pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného a pracovného života
  - odľahčovacia služba
  - podpora pri výkone opatrovníckych práv a povinností
  - rok 2010: požičiavanie pomôcok
- v roku 2010 vydanie informačného bulletinu – Sociálny sprievodca mesta Partizánske - s cieľom zlepšiť informovanosť občanov mesta

- vykonanie mnohých aktivít k zlepšeniu kvality služieb v bytových zariadeniach:
  - ZOS – vybudovanie bezbarierovej rampy a rehabilitačnej miestnosti, výmena okien za plastové, výmena lôžok za elektrické polohovateľné, obmena vnútorného nábytkového a technického vybavenia, realizácia rôznych spoločenských, kultúrnych, športových a iných rehabilitačných aktivít
  - Domov, n. o. – vybudovanie výťahu, obmena vnútorného nábytkového a technického vybavenia, nákup rôznych kompenzačných pomôcok, realizácia rôznych spoločenských, kultúrnych, športových a iných rehabilitačných aktivít
- podpora siete iných poskytovateľov sociálnych služieb cez finančné dotácie, resp. poskytnutie priestorov (Frézia - OZ, Frézia, n. o., Prvosienka - denné centrum a rehabilitačné stredisko, Centrum sociálnych služieb)
- zvyšovanie kvalifikácie pracovníkov poskytujúcich sociálne služby absolvovaním opatrovateľského kurzu a ďalším vzdelávaním.

Uvedený proces smerovania a rozvoja služieb v sociálnej oblasti, prebiehajúci podľa záverov analýzy z roku 2003, považuje samospráva mesta za **I. etapu komunitného plánovania sociálnej starostlivosti v podmienkach mesta Partizánske.**

Komunitné plánovanie je však dlhodobý dynamický proces, ktorý musí pružne reagovať na zmenu objektívnych činiteľov v spoločnosti - na zmenu legislatívy (schválenie nového zákona o sociálnych službách), sociálneho prostredia a správania sa poskytovateľov či prijímateľov sociálnych služieb. Z dôvodu zmien týchto činiteľov je nutné pristúpiť k II. etape komunitného plánovania sociálnych služieb v meste Partizánske.

Partizánske 6. 6. 2011

Vypracovala: Ing. Jarmila Sasková
odd. SVaSV - MsÚ Partizánske